

2024-12-05

Till: Stockholms stadshus AB

Ert dnr: SSAB 2024/161

Dnr: 2024/450

Remissyttrande avseende motion om att stärka Stockholm som grön kryssningsdestination

Stockholms Hamnar, nedan kallat Bolaget, har beretts möjlighet att yttra sig över en motion skriven av Jonas Naddebo (C), om hur staden bör stärka Stockholm som grön kryssningsdestination.

I motionen framhålls förslag på möjligheter att stärka Stockholm som en grön kryssningsdestination genom förbättrade miljöåtgärder, passagerarfaciliteter samt tillgänglighet och trygghet vid stadens olika hamndelar. Motionären föreslår bland annat landström genom högspänningsanslutning i Frihamnen, permanentade terminaler, bättre kollektivtrafikanslutningar och en bättre integrering av hamnområden i stadsmiljön för att främja turism och hållbarhet.

I syfte att stärka Stockholms som grön kryssningsdestination föreslås kommunfullmäktige besluta följande:

- Att Stockholms stad i samarbete med Stockholms hamnar ska verka för permanenta passagerarfaciliteter i anslutning till kryssningskajer i Masthamnen och Frihamnen, samt säkerställa att dessa är tillgängliga för besökare året runt.
- Att berörda nämnder och bolag tillsammans med Stockholms hamnar arbetar för att höja attraktiviteten, tryggheten och tillgängligheten vid färje- och kryssningsterminalerna samt längs stråken till/från kollektivtrafik och besöksmål.
- Att verka för att kajerna i Frihamnen förses med möjlighet till landström genom högspänningsanslutning.
- Att kajstrategins principer implementeras i fler av stadens offentliga Hamnområden.

Stockholms Hamnar noterar följande angående förslagen i motionen:

Bolaget ställer sig positivt till förslaget att fortsatt stärka och utveckla Stockholm som grön kryssningsdestination och ställer sig därmed bakom inriktningen och intentionerna i motionen.

Bolaget har i nuläget ett antal ägardirektiv som tangerar arbetet inom detta område. I ägardirektiv i stadens budget för 2024 och inriktning för 2025 och 2026 samt i ägardirektiv för 2025, har bolaget i uppdrag att utreda åtgärder som gör Stockholms Hamnar till en hållbar premiumdestination för internationell kryssning, där den trafik som uppvisar hög miljöstandard och litet klimatavtryck prioriteras. Exempelvis genom att vidareutveckla incitamentsmodeller för elanslutning av kryssningsfartyg.

Huvuddragen i detta pågående arbete redovisas i den relativt nya rapporten ”Premiumdestination kryssning – omvärldsbevakning och framtidsspaning”. Rapporten undersöker hur Stockholm kan utvecklas som en hållbar premiumdestination för kryssningar där fokus ligger på att minska miljöpåverkan genom elanslutningar för fartyg, miljörabatter och effektiv avfallshantering. Rapporten föreslår bland annat ”gröna anlöp” där hållbara fartyg och klimatvänliga aktiviteter prioriteras. Målet är inga utsläpp av fossil koldioxid i hamnområdena från sjöfarten till 2040, med fortsatt samarbete med rederier och turoperatörer för att främja till exempel gröna teknologier och hållbara utflykter för kryssningspassagerarna. Rapporten betonar även vikten av att stärka Stockholms position som en ledande destination inom hållbar kryssningsturism, bland annat med anledning av kryssningsturismens väsentliga bidrag till regionens ekonomi, möjligheten att minska kryssningstrafikens klimatpåverkan och därmed bli en förebild inom hållbar sjöfart samt därmed öka destinationen Stockholms attraktionskraft som resmål.

Bolaget har även ytterligare ägardirektiv gällande att i samverkan med flera av stadens förvaltningar, delta i planeringen av hamnverksamhet och stadsutveckling i Stadsgården/Masthamnen med fokus på sjöfart och förstärkta stråk. Med fokus på att området kring Stadsgårdskajen, där det är möjligt, ska hållas tillgängligt för kultur och nöjesliv. Detta arbete syftar bland annat till att höja attraktiviteten, tryggheten och tillgängligheten vid färje- och kryssningsterminalerna vid dessa kajer samt att skapa tillhörande stråk. Omfattning samt avgränsning av möjlig utveckling behöver i nuläget utredas djupare men ett antal ytor och kopplingar för exempelvis kollektivtrafik, utan inverkan på hamnverksamheten, bedöms möjliga att utveckla.

Även i Frihamnen sker en stadsutveckling i tidigt skede där utvecklingen kommer att medföra att platsen i framtiden blir mer aktiverad. Denna utveckling pågår redan idag i form av bland annat den nya kulturscenen B-K som öppnat i ikoniska Banankompanietbyggnaden samt den aktivering av området som drivs av fastighetsägarna under varumärket ”Stockholms Hamnkvarter”.

Samhälls- och allmännyttig rederiverksamhet

Sjöfarten har särskilt stor betydelse för handel och transporter på Östersjön i öst-västlig riktning och bolaget vill härmed ta tillfället att lyfta att de reguljära färjor som trafikerar Stockholm bär både passagerare och gods i kombination. Denna kombination är en viktig parameter för att rederierna ska få lönsamhet i transporterna. Och dessutom är det en viktig parameter för varuförsörjningen till regionen. Rederiet som bedriver verksamhet vid Masthamnen bedriver därmed en i allra högsta grad samhälls- och allmännyttig verksamhet. Det är av största vikt att rederiet fortsättningsvis kan verka och utvecklas på platsen med tillhörande faciliteter, som exempelvis passagerarterminal och passagerargångar. Detta då konstruktionerna har en väsentlig roll i rederiets funktion för trygghet och tillgänglighet året om. Bolaget tittar även på synergier med färjetrafiken på platsen i syfte att skapa trevliga, tryggare och säkrare stråk. Bland annat utreder bolaget möjligheten att Stadsgården/Masthamnens passagerarflöden bättre ska hitta till den befintliga båthållplatsen för kollektivtrafik på vatten och sightseeingbåtar längst ut på Masthamnen. Detta i syfte att få färje- och kryssningspassagerarna att välja det mer hållbara båtalternativet för vidare transport i Stockholm.

Framtida utveckling och elanslutning av internationella kryssningsfartyg

Utbyggnad av elanslutningar är ett långsiktigt arbete då det kräver samarbete och dialog med rederikunderna, andra hamnar runt Östersjön och elnätsägare. Det handlar om stora eleffektuttag och stora och mycket kostsamma investeringar för bolaget. Bolagets handlingsplan för utveckling inom detta område fokuserar på att utöka elanslutningskapaciteten via landel för fler fartyg i Stockholms större kommersiella hamndelar såsom Värtahamnen/Frihamnen och Stadsgården/Masthamnen.

Vid dessa större kommersiella hamndelar förväntas användningen av landelanslutningar att öka för bland annat den reguljära färjetrafiken och för örlogsbesök. Det är dessutom viktigt att säkerställa kapaciteten för föransökan av effektförstärkning för elanslutningar av kryssningsfartyg, särskilt i Bolagets hamndel i Frihamnen i Stockholm, i vilken bolaget ser en ökad framtida efterfrågan av landelanslutning med stora effekter. Det är ett generellt krav till 1/1 2030 att fartyg över 5000 Gross Tonnage (GT) kan landelansluta vid kaj. Att få fram tillräcklig elkapacitet till Frihamnen är dock en utmaning och behöver följa utbyggnaden av Norra Djurgårdsstaden.

Fortsatt utbyggnad av landelanslutning för fartyg vid kaj är en av de viktigaste åtgärderna inom ramen för bolagets hållbarhetsarbete. Under 2024 tar Stockholms Hamnar i drift två anläggningar för elanslutning av kryssningsfartyg vid Stadsgården i Stockholm. När projektet är avslutat finns möjlighet för cirka 50 procent av kryssningsanlöpen i Stockholms Hamnar att elansluta vid kaj och minskningen av växthusgasutsläppen kommer att vara cirka 6 000 ton per år.

Stockholms stads kajstrategi

Sedan beslutet om Stockholms nya kajstrategi i juni 2022 har arbetet med genomförandet av strategin lett till konkreta planer och samverkansprojekt. Bolaget arbetar tillsammans med andra berörda förvaltningar och bolag långsiktigt med dessa frågor.

Hamnområdena Värtahamnen/Frihamnen och Masthamnen samt delar av Stadsgården, används för tyngre kommersiell sjöfart och omfattas med anledning av det inte av stadens kajstrategi. Dessa kommersiella hamndelar är avsedda för tyngre fartygstrafik och omgärdas med anledning av det av "International Ship and Port facility Security Code" (ISPS) vilket är ett regelverk för som reglerar sjöfartsskydd i hamnar. Dessa hamndelar får inte beträdas av allmänheten och är därmed inte en del av stadens offentliga rum.

Kajstrategins principer med syfte att aktivera och levandegöra kajerna som offentliga rum för stockholmare, besökare och näringslivet, kan därmed inte implementeras likt vid Stockholms innerstadskajer. Passagerarterminaler kan dock i högre utsträckning tillgängliggöras och utvecklas till mer offentliga platser där viss potential finns att nyttja offentliga ytor bättre än i dag.

Detta svar har inte behandlats av Stockholms Hamn AB:s styrelse.

För Stockholms Hamn AB

Magdalena Bosson
vd